

Голютяк-Пенкальська М.В.
*докторант юридичних наук,
Ятеллонський Університет у м. Краків,
факультет Права і Адміністрації*

ЦУКРОВИЙ ПОДАТОК В ЄВРОПІ. КРОК ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ, ЧИ НОВИЙ ПОДАТКОВИЙ ТЯГАР ДЛЯ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Ідея впровадження цукрового податку в Європі виникла вже на початку ХХ століття. Її автором є відомий британський економіст і професор Кембріджського Університету Артур Сесіль Пігу (1877–1959). Він є винахідником спеціальної категорії податків, так званих «податків Пігу», якими держава обтяжує платника податку з метою знівелювання негативних зовнішніх ефектів (у цьому випадку, ефектів надмірного вживання цукру). Прикладом податків цієї категорії можуть бути також акцизний податок та вугільний податок [1, с. 10]. Нещодавно цю ідею підхопила Світова Організація Здоров'я [2]. У 2015 році вона видала відповідні рекомендації щодо складу деяких харчових продуктів і напоїв [3]. Метою впровадження обмежень у споживанні цукру і солі є насамперед боротьба із зайвою вагою, цукровим діабетом а також хворобами серця. Згідно із рекомендаціями цієї організації, вміст цукру має становити менше 10% загального об'єму енергії, яка постачається до організму з їжею і поступово скорочуватись до 5% [4]. Наприклад у Польщі статистично один мешканець споживає близько 1,78 кг цукру на місяць [5]. Цей показник і так є вдвічі меншим, ніж у західній Європі [6]. Не дивлячись на те, що показник закупівлі цукру у чистому вигляді у Польщі дещо впав у порівнянні із минулими роками, вживання цукру в переробленій формі значно зростає як і в цій країні, так і у всій Європі [7]. Адже цукор у

натуральній версії це – фруктоза і глюкоза, які знаходяться у фруктах, але існує також штучно створена версія цукру, в тому числі широко використовуваний у кондитерській галузі глюкозно-фруктозний сироп. Найчастіше він є невід’ємним складником різних йогуртів, сирків, напоїв, кетчупів, джемів, батончиків, соків, соусів, кукурудзяних пластівців і консервацій [8].

Все більше і більше європейців потерпає від зайвої ваги і проблем із тиском. На думку WHO, цукровий податок має ідентичне завдання, як і податок на алкоголь чи тютюн – обмеження кількості споживання шкідливих для здоров’я субстанцій [9]. Світова Організація Здоров’я наполягає, аби починаючи від 2016 року, уряди всіх країн-членів почали поступово впроваджувати цукровий податок від певної категорії шкідливих, на її думку товарів, зі ставкою 20% [10].

Піонером у запровадженні цього податку можна сміливо вважати Велику Британію. Серед інших країн, які вдалися до такого експерименту можна назвати також: Францію, Бельгію, Ірландію, Естонію, Португалію, Данію, Норвегію, Мексику, ПАР, Канаду, ОАЕ, Іспанію та інші [11].

Деякі країни, зокрема в Європейському Союзі, свідомо відмовляються від такого нововведення, аргументуючи своє рішення тим, що не хочуть вступати в конфлікт із великими харчовими концернами. Прикладом може бути Німеччина, яка не дивлячись на адресовані до неї вимоги WHO, не має наміру впроваджувати цукровий податок і одночасно звільняти від оподаткування фрукти та овочі [12].

У Великій Британії цукровий податок існує з 6 квітня 2018 року. Предметом оподаткування є насамперед напої із високим вмістом цукру. Додатково, уряд цієї країни планує запровадити ще податок на додану вартість на занадто солодкі напої. Виробники таких напоїв заздалегідь знизили кількість цукру у своїй продукції, встигнувши тим самим уникнути у майбутньому високих податків. Концерн Coca-Cola і Britvic, другий щодо об’єму продукції гравець

на британських островах, знизили рівень цукру у своїх напоях (Fanta, Sprite та Orangina) з 6.9 г до 3.3 г на 100 мл продукту. Фірми Lidl, Tesco і Nestle вже задекларували зниження вмісту цукру у своїй продукції до менш ніж 5 г на 100 мл. Додатково податок на додану вартість у великій Британії становить еквівалент 0,20 євро за 1 літр напою, вміст цукру в якому становить більше ніж 5 г на 100 мл. Якщо вміст цукру досягатиме позначки 8 г і більше, то податок становитиме 0,27 євро за 1 літр напою. Для порівняння, у Німеччині вміст цукру у напоях Fanta і Sprite становить аж 9 г на 100 мл і не підлягає жодному додатковому оподаткуванню. Уряд Великої Британії сподівався в 2018-2019 роках отримати додаткові надходження до бюджету з цього податку в розмірі 520 млн фунтів, але через те, що підприємці швидко відреагували на заплановані зміни, реальні надходження до бюджету становили тільки 240 млн фунтів [13].

З 1 травня в Ірландії також було впроваджено цукровий податок. В середньому він становить від 0,20 до 0,30 євро за 1 л напою, в залежності від того, який у нього вміст цукру. Завдяки таким змінам у законі, рівень споживання занадто солодких напоїв значно впав серед населення. Схожа ситуація має місце і в Угорщині, де підприємці цієї галузі знизили кількість цукру у своїй продукції на 40% [14].

Прикладом невдалої спроби впровадження цукрового податку є Франція, де рівень споживання солодкого серед населення залишився без змін, а також Данія, де було впроваджено схожий податок на жирну їжу [15].

У Польщі про намір запровадження цукрового податку наприкінці серпня офіційно повідомив віце-міністр фінансів. Він зазначив, що Міністерство фінансів активно аналізує механізми запровадження цього податку на ґрунті польського законодавства. При цьому жодна конкретна дата не була вказана, як і не було жодної декларації щодо офіційного початку процесу легіслації у цьому напрямку. Міністр повідомив однак про те, що як тільки

завершаться консультації на рівні Міністерства, проект нового закону буде оприлюднено [16].

У Польщі такий податок становитиме за попередніми даними [17] 20% і очікується, що він має принести до бюджету країни біля 3 млрд злотих.

На жаль, через те що проект нового закону стосується лише чистого цукру, виробники напоїв і інших продуктів почали додавати до своєї продукції штучні підсолоджувачі, вплив яких на здоров'я людини може виявитися ще гіршим, ніж натурального цукру. Таким чином вони, використовуючи прогаліни у законодавстві тої чи іншої країни, утримують схожий смак своїх продуктів, змінюючи рецептуру на більш штучну, використовуючи при цьому найдешевші заміники цукру.

На думку польських експертів, після запровадження нового податку, ціни на польські товари цього типу значно зростуть, якщо ставка запланованого податку складатиме аж 20%. Це у свою чергу призведе до того, що польські солодощі стануть неконкурентоспроможними наприклад по відношенню до таких товарів з України, що є дешевшими у середньому на 30%. Додатково гальмівним чинником для розвитку польської кондитерської галузі є високий податок на додану вартість на цього виду продукцію – 23%, в порівнянні наприклад з Німеччиною, де він складає лише 8% [18].

Досвід інших держав при впровадженні цукрового податку показує, що головну мету його введення – пропагування здорового способу життя серед населення, можливо досягнути лише після ґрунтовного аналізу специфіки ринку даної країни, встановлення пропорціонального обтяження підприємців новим податковим тягарем та ухвалення детально підготованого закону, так щоб не було можливості використовувати у виробництві напоїв та їжі ще більш шкідливих для людей компонентів. Для всіх країн, що планують такі зміни в законодавстві, прикладом може послужити Бельгія, де уряд взагалі відмовився від впровадження нового податкового тягара, замінивши цю ідею консультаціями на рівні

уряду та представників підприємців, досягнувши тим самим компромісу в зниженні кількості цукру у їжі та напоях.

Список використаних джерел:

1. A. C. Pigou, The economics of welfare, part I // London, 1924/.
2. www.who.int/foodsafety/en/.
3. <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C404080%2Cwho-zaleca-zmniejszenie-spozycia-cukrow-prostych.html>.
4. <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C404080%2Cwho-zaleca-zmniejszenie-spozycia-cukrow-prostych.html>.
5. www.stat.gov.pl.
6. www.podatki.gazetaprawna.pl.
7. www.forbes.pl.
8. www.forbes.pl.
9. www.who.int/foodsafety/en/.
10. www.rp.pl.
11. www.rp.pl.
12. www.rp.pl.
13. www.rp.pl.
14. www.abcpodatki.pl.
15. www.podatki.gazetaprawna.pl.
16. www.doradcapodatkowy.pl.
17. www.doradcapodatkowy.pl.
18. www.podatki.gazetaprawna.pl.